

Til Justitsministeriet

strafferetskontoret@jm.dk

kopi til mivo@jm.dk

Abel Cathrines Gade 21, st.th
1654 København V
(+45) 33 33 05 05
CVR: 42350176
kontakt@stenbroensjurister.dk

stenbroensjurister.dk

7. marts 2025
Jnr. L-1991
FBS

Høringssvar om skærpet indsats mod narkotikakriminalitet, herunder opioider (Justitsministeriets sagsnr. 2024-07873).

Stenbroens Jurister takker for opfordringen til at afgive høringssvar over udkast til forslag til lov om ændring af lov om euforiserende stoffer (Skærpet indsats mod narkotikakriminalitet, herunder opioider).

Stenbroens Jurister er en udgående, specialiseret retshjælp for hjemløse, stofafhængige og andre særligt udsatte. Vi har, bortset fra nogle få overordnede betragtninger, alene bemærkninger til de dele af lovforslaget, der har betydning for *brugere* af euforiserende stoffer, herunder først og fremmest de mest udsatte stofbrugere.

Stenbroens Jurister deler regeringens bekymringer om udviklingen i brugen af opioider, og vi mener, at regeringens udspil fra oktober 2024 indeholder mange gode initiativer, herunder i forhold til styrkelsen af behandlingstilbud til borgere, der er afhængige af opioider. Med dette udkast til lovforslag iværksættes så de strafskærpelser mv., som udspillet også lagde op til.

Det fremgår af lovforslaget, at det forventes at udløse merudgifter for staten på op imod 80 millioner kroner årligt. Stenbroens Jurister savner i den forbindelse bemærkninger i lovforslaget om, hvilken nærmere effekt på udbredelse, forbrug og skadevirkninger af opioider, som Justitsministeriet forventer at opnå med lovændringen. Vi bemærker i tilknytning hertil, at Sundhedsstyrelsen netop har aflyst forberedte møder om revideringen af sin sundhedsfaglige vejledning til læger, der behandler opioidafhængige stofbrugere, på grund af manglende ressourcer. Dette kan efter vores opfattelse indikere en problematisk statslig prioritering af strafskærpelser på bekostning af kvaliteten i behandlingsindsatsen.

Stenbroens Jurister har derudover følgende mere specifikke bemærkninger til lovforslaget.

Lovfæstelse af fængsel for stofbesiddelse til eget brug

Lovforslaget lægger op til at skærpe og lovfæste strafniveauer for en række overtrædelser af lovgivningen om euforiserende stoffer. Stenbroens Jurister finder det positivt, at Justitsministeriet for at tage hensyn til værdigheden for de mest udsatte i samfundet ikke finder anledning til at skærpe straffen for ulovlig besiddelse af heroin til eget forbrug. Men selvom tiltagene i første række er rettet mod personer, der sælger eller i øvrigt videreoverdrager stoffer, har lovforslaget alligevel betydning for brugere, herunder udsatte og afhængige stofbrugere.

Det følger af opstillingen i skemaer i bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 3, at det ønskes lovfæstet, at besiddelse af 5 gram heroin eller 50 styk opioidpiller skal straffes med fængsel, uanset at besiddelsen af stoffet udelukkende er til personens eget forbrug.

Stenbroens Jurister udfordrer ikke, at dette er den aktuelle retstilstand, men vi finder det relevant at påpege, at denne praksis synes at have udviklet sig uden en klar politisk stillingtagen til den. Folketinget tog i forbindelse med vedtagelsen af lov 1786 af 28. december 2023 aktiv stilling til brugen af fængsel ved gentagen stofbesiddelse til eget forbrug under særlige omstændigheder i en målrettet skærpet strafzone. Men Folketinget har ikke i nyere tid haft anledning til at drøfte og tage stilling til, om man mere generelt ønsker, at besiddelse af stoffer skal straffes med fængsel, når der udelukkende er tale om besiddelse til eget forbrug.

Stenbroens Jurister finder derfor, at det bør skrives meget tydeligt frem i lovforslaget, at Folketinget skal tage stilling til, om man ønsker at lovfæste brugen af fængselsstraf ved stofbesiddelse udelukkende til eget forbrug, også i tilfælde hvor overtrædelserne ikke sker i en målrettet skærpet strafzone.

- Stenbroens Jurister anbefaler, at det fremhæves tydeligt i lovforslaget, at det indebærer en generel lovfæstelse af brugen af fængsel mod stofbrugere, der udelukkende besidder stoffet til eget forbrug.

Stenbroens Jurister bemærker i den forbindelse, at formålet med straffebestemmelserne i lovgivningen om euforiserende stoffer ifølge Justitsministeriet er at begrænse udbredelsen af euforiserende stoffer for bl.a. at beskytte befolkningen mod de skadevirkninger, som er en følge af brugen af euforiserende stoffer som rusmiddel.¹ Stenbroens Jurister finder det på bl.a. denne baggrund helt uproportionelt at straffe besiddelse af stoffer til eget forbrug med fængselsstraf. Fængselsstraf har i sig selv skadevirkninger. Det bør ikke benyttes mod de brugere af stoffer, som lovgivningen netop har som et af sine mest væsentlige formål at beskytte.

¹ 1 REU 2017-18, alm.del, endeligt svar på spørgsmål 384.

Stenbroens Jurister hæfter sig i øvrigt ved, at fængselsstraf for stofbesiddelse til eget forbrug ifølge lovforslagets praksisgennemgang finder anvendelse ved besiddelse af mængder, der indebærer at stofbrugeren har et omfattende forbrug af hårde stoffer, som kan indikere at den pågældende har eller nærmer sig en stærk afhængighed som følge af et længere og vedvarende misbrug. Folketinget har enstemmigt senest ved lov nr. 667 af 11. juni 2024 fastslået, at man under visse nærmere omstændigheder ønsker at undtage personer med stærk afhængighed af hårde stoffer fra straf (både bøder og fængsel) ved stofbesiddelse til eget forbrug. Det forekommer også på denne baggrund hensigtsmæssigt at benytte anledningen til at lade Folketinget tage aktivt stilling til, hvorvidt den aktuelle fængslingspraksis ønskes fortsat.

Strafskærpelser for salg mv.

Stenbroens Jurister finder det ikke relevant for vores målgrupper af særligt udsatte at komme med indgående bemærkninger til lovforslagets ændringer af straffniveauet og sanktioner ved salg og anden videreoverdragelse af stoffer. Det skyldes blandt andet, at store dele af lovforslaget handler om salg af stoffer fra biler og kiosker, som har begrænset betydning for de mest udsatte på gaden.

Vederlagsfri overdragelse mellem personer med stærk afhængighed

Stenbroens Jurister finder det dog væsentligt at bemærke, at strafskærpelserne også vil ramme en udsat og stærkt afhængig stofbruger på gaden, der uden vederlag overdrager heroin eller opioidpiller til en ligeså udsat og stærkt afhængig stofbruger, der er plaget af abstinenser, og ikke selv kan skaffe stoffer. Altså hvor overdragelsen er et udtryk for solidaritet mellem udsatte.

Stenbroens Jurister finder det i den forbindelse relevant at gøre opmærksom på, at det er særdeles vanskeligt for stærkt afhængige stofbrugere at få lov at blive tilset af en læge og få behørig abstinensbehandling, trods en skærpelse af autorisationsloven med netop dette formål i 2019.²

- Stenbroens Jurister anbefaler, at der tilføjes bemærkninger til lovforslaget om, hvorvidt det er lovgivers intention at straffe en stærkt afhængig stofbruger, der videroverdrager euforiserende stoffer til en anden stærkt afhængig stofbruger med henblik på lindring af modtagerens akutte abstinenser.

Om sælgere, der selv er stærkt afhængige

Stenbroens Jurister finder det derudover vigtigt at bemærke, at sælgere af heroin og opioidpiller som metadon på gadeniveau ofte selv er stofbrugere, heriblandt udsatte stofbrugere med

² Lov nr. 506 af 1. maj 2019 om ændring af lov om bl.a. sikring af straksbehandling af akutte abstinenser hos personer med et stofmisbrug.

stærk afhængighed af hårde stoffer, som sælger for at finansiere deres eget forbrug eller sælger for at betale af på gæld knyttet til deres stofbrug. Lovforslagets generelle strafskærpelser for salg af også helt små mængder heroin og opioidpiller på gaden må derfor forventes særligt at ramme socialt udsatte personer, som selv er stærkt afhængige af hårde stoffer.

Stenbroens Jurister savner bemærkninger i lovforslaget, som forholder sig til, at de generelle strafskærpelser særligt kan ramme sælgere på det allerlaveste gadeplan, som selv er stærkt afhængige af hårde stoffer, fx i stofmiljøet på Vesterbro i København, også selvom deres salg ikke kan betragtes som målrettet unge.

Afgrænsning mellem eget brug og videreoverdragelse

I lovforslagets afsnit 2.1.1 gengives passager fra Rigsadvokatmeddelelsens afsnit om narkotika om retningslinjer for anklagemyndighedens behandling af sager om euforiserende stoffer, herunder om afgrænsningen mellem, om stoffet må anses for at være til eget brug eller til videreoverdragelse. I overensstemmelse med praksis anføres det i den forbindelse, at det ved vurderingen spiller en stor rolle, hvis der er tale om større mængder, idet stoffet så almindeligvis ikke anses for at være til eget brug.

I forlængelse heraf gengiver lovforslaget i skemaform, hvad der ifølge anklagemyndigheden som udgangspunkt kan anses for værende til eget forbrug. Det fremgår af skemaet, at det skal antages som et udgangspunkt, at der er tale om besiddelse med henblik på videreoverdragelse ved besiddelse af blot 0,2 gram heroin, kokain eller amfetamin. Dog med det forbehold, at visse stofbrugere vil have oparbejdet en større tolerance og denne målgruppe derfor kan være i besiddelse af større mængder til eget forbrug.

Stenbroens Jurister finder det relevant at bemærke, at denne mængdefafgrænsning forekommer fuldkommen arbitrær. Personer der kun lejlighedsvis bruger kokain, fx i forbindelse med en bytur, vil typisk købe mindst 0,5 gram, selvom de ikke har udviklet en særlig tolerance for stoffet. Derimod er det udbredt, fx i stofmiljøet på Vesterbro, blandt stærkt afhængige stofbrugere på gaden at købe til ét indtag heroin eller kokain ad gangen i små pakker på 0,1-0,2 gram, selvom stofbrugerne her har en meget høj tolerance. Afgrænsningen forekommer således hverken at afspejle reelle forhold om, hvor små eller store mængder hverken den ene eller anden målgruppe typisk er i besiddelse af.

Dertil kommer, at det efter Stenbroens Juristers opfattelse ikke kan anses som sagligt og objekt på baggrund af mængden alene, at anlægge et udgangspunkt om, at mængder på under ét gram besiddes med henblik på videresalg.

Stenbroens Jurister er med på, at der er tale om et udgangspunkt, som kan fraviges i begge retninger på baggrund af de konkrete omstændigheder. Men henset til, at afgrænsningen har

afgørende betydning for, om sagen forfølges med fængselsstraf, bør Rigsadvokaten mængdeafgrænsning efter vores opfattelse fastsættes ud fra reelle forhold.

- Stenbroens Jurister anbefaler, at der i forbindelse med lovarbejdet foretages en saglig vurdering af de stofmængder, der i Rigsadvokatens meddelelse om narkotika angives som udgangspunkter i sondringen mellem besiddelse til eget forbrug og besiddelse med henblik på videreoverdragelse.

Undtagelser vedrørende stærkt afhængige stofbrugere

Stenbroens Jurister er glade for at se, at lovforslagets bemærkninger om gældende ret, gengiver de væsentlige strafundtagelser for stærkt afhængige stofbrugere, som blev tydeliggjort og udvidet ved lov nr. 667 af 11. juni 2024 om ændring af lov om euforiserende stoffer (Tydeliggørelse af advarselsreglen og ændring af ordningen om fritagelse fra strafforfølgning i tilknytning til stofindtagelsesrum).

Henset til de vedvarende udfordringer med implementering af undtagelsesreglen, som nu har hjemmel i lov om euforiserende stoffers § 3, stk. 4, finder Stenbroens Jurister, at undtagelserne også bør gengives i de specifikke bemærkninger til lovforslagets § 1. Og henset til at lovforslaget indebærer en lovfæstelse af brugen af fængselsstraf ved besiddelse af euforiserende stoffer til eget brug, finder vi endvidere, at det bør fremgå meget tydeligt i bemærkningerne, at strafundtagelserne i lov om euforiserende stoffer også finder anvendelse fremfor fængselsstraf, når bestemmelsernes betingelser er opfyldt.

- Stenbroens Jurister anbefaler, at det tilføjes til bemærkningerne til lovforslagets § 1, at strafundtagelserne vedrørende stofbrugere med stærk afhængighed i lov om euforiserende stoffers § 3, stk. 4, og § 3 b, stk. 2, også finder anvendelse fremfor fængsel, når undtagelsesbestemmelsernes betingelser er opfyldt.

Afsluttende bemærkninger

Stenbroens Jurister finder det relevant med nogle afsluttende bemærkninger om kvaliteten af lovgivningen om euforiserende stoffer. Lovens strafbestemmelser finder anvendelse mere end 20.000 gange årligt, herunder oftest i sager om besiddelse af stoffer til eget forbrug. Alligevel har man endnu ikke fundet anledning til at skrive lovens strafbestemmelser grundlæggende om, så de er til at læse og forstå for borgerne. Efter Stenbroens Juristers opfattelse er der blandt andet behov for adskillelse af straffehjemlen for besiddelse mv. til eget forbrug fra besiddelse mv. med henblik på salg eller anden videreoverdragelse i selvstændige bestemmelser med hver deres strafferamme.

Nærværende udkast til lovforslag bidrager ikke til bedre lov kvalitet. Tvært imod risikerer det at bidrage til forvirring ved at gennemføre rent sproglige ændring af lovteksten, der alene har som

formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer om strafniveauerne.

Stenbroens Jurister tilslutter sig øvrige juristers generelle kritik af denne lovgivningsteknik, men finder den særligt uhensigtsmæssig på et område, der har særlig betydning for udsatte borgere, hvor strafbestemmelserne er meget hyppigt anvendt og hvor lovteksten i forvejen ikke er af særlig høj kvalitet.

Stenbroens Jurister har ikke yderligere bemærkninger.

Med venlig hilsen

Stenbroens Jurister

Filip Soos

Jurist